

Školitelský posudek disertační práce

Název disertační práce: **Krise jako výzva ke změně kvality života**

Studentka doktorského studijního programu: **Mgr. Tereza Cimrmannová**

Školitelka: **Prof. PhDr. Beáta Krahulcová, CSc.**

Předkládaná disertační práce představuje 189 stran autorského textu, sofistikovaně členěného do deseti hlavních kapitol. Rozsáhlý seznam odkazované literatury, jež je domácí ale zejména zahraniční provenience, dokumentuje značný rozhled autorky v řešené problematice a posléze pak i její schopnost integrovat různé přístupy, myšlenkové proudy a vytvářet teorie nové. Obrázky, tabulky a grafy uvedené v textu práce jsou formálně i z hlediska metodologie a logiky interpretace výzkumné práce pečlivě popsány a seřazeny. Přílohou je jednak dotazník administrovaný praktickým lékařům a pak také modifikovaný dotazník distribuovaný dalším pracovníkům v oblasti krizové intervence. Pro předloženou disertační práci je charakteristické, že autorka usilovala a jednoznačně prokázala tendenci a schopnost nesetrvávat pouze v empirické rovině kvantitativních ukazatelů řešeného tématu, ale úporně se snažit o zpracování položené teze na úrovni kvalitativní plně respektující fenomenologické přístupy.

Mgr. Tereza Cimrmannová prokazuje celým textem disertační práce schopnost důsledné myšlenkové a tvůrčí práce s procesy poznávání a následně porozumění problematiky krize jako zlomové existenciálně významné situace, jež předznamenávají existenciální vzestupy nebo pády. Jevy vnímá empiricky a současně je posuzuje a hodnotí hermeneuticky. Její koncept fenomenologické deskripce se tak zakládá na popisu krize a hlavních projektivních faktorech. Při naturalistickém zkoumání úseků sociální reality, zkoumání životní reality v historickém kontextu, při ponoru do podrobností, specifik údajů se snahou objevit významné kategorie, dimenze a vzájemné vztahy, plně respektuje konstruktivistický a interpretativní kvalitativní přístup. Zásady, které autorka předkládané práce jednoznačně ctí, jsou zejména: otevřenost (nezbytná vůči osobám v krizi s charakteristicky zvýšenou senzitivitou při definici situace k jiným situacím), subjektivita (identifikace se zkoumaným sociálním prostředím, nezbytnost přijmout subjektivní interpretace člověka v krizi s kritickým a dialektickým odstupem odborníka), procesualnost (tvůrčí akt a akt pomáhání je procesem),

reflexivita (přípravenost odborníka pracujícího s lidmi v krizi reagovat na nové, nečekané momenty), interpretativní porozumění (je v koloběhu formulování smyslu, zaměření se na případy), historicita a kontextualita (uchopení case management v kontextu history management, validizované závěry jsou pro daný kontext), problematika determinovanosti (jistá pravidelnost v konání lidí je v jejich respektu k systému pravidel, ta jsou ale soustavně v procesu změn, aktivní reflexe lidí v krizi na dané podmínky) a interaktivní heuristika (typická prolínáním etap, identifikace problémů, formulace thesů nebo otázek, sběr dat a jejich součin, průběžná analýza ovlivňující další sběr dat ...) a následný vstup do hermeneutického kruhu.

Hlavním cílem disertační práce je, v rámci lékařské etiky hledat a nalézt, kontextuální zdůvodnění these: „Těžištěm úspěšného zvládnutí krize je obnovení ohniska naděje, které je u osob ohrožených domácím násilím podporováno především pomáhajícími prvního kontaktu, tedy i lékaři.“. Autorka pracuje s tématem v celé jeho šíři a hloubce, dává do kontextu mezioborové souvislosti. Zcela logicky je text členěn do tří klíčových oblastí: (1) Východiska a vymezení stěžejních pojmů a souvislostí, krize, násilí v životě člověka a domácí násilí (2) důvody a důkazy na obhajobu these, uplatněním širokých mezioborových přístupů, pojem krize nepostrádá formulaci etymologických a filozofických východisek a dotýká se samé podstaty bytí a smyslu života a (3) průnik do práce výzkumné a transpozice výsledků šetření do návrhů, doporučení, praktických aplikací.

Z textu práce jednoznačně vyplývá, že fenomenologická filozofie přesahuje „biosomatickou redukci koncepce člověka“, taktéž karteziánské paradigma o oddělení duše a těla je přežitkem. Prožívání a pochopení tělesného schématu bezprostředně souvisí s existenciálními otázkami o životě člověka, a to tím více pokud je ohrožena lidská důstojnost, bezpečí, autonomie i integrita. Současné medicínské modely zdůrazňují celistvost zdraví (komplexně vymezovaného) ve všech jeho dimenzích. Autorka správně chápe historickou roli lékaře, který vykonával spíše multidimenzionální terapeutickou práci, zatímco v současnosti je při naplňování celostního přístupu, a to významně v případech řešení otázek zdraví člověka v krizi, na základě fungující mezioborové spolupráce. „Pomáhající profesionál, který se jako první setkává s člověkem v mezní situaci, má možnost zajistit celostní pomoc a přispět tak k navrácení zdraví a kvality života jako celku“ (s. 102).

Výzkumná část disertační práce je metodologicky správně strukturovaná a její výsledky dokumentují aktuálnost řešeného tématu, rovněž jako naléhavost opravdu systémových a funkčních řešení.

Závěr

Závěrem lze konstatovat, že předložená disertační práce přináší nové informace, tyto dává do nových souvislostí, poznatky komparuje se značným počtem vědeckých prací a výzkumných výsledků doma i v zahraničí. Je přínosem pro teorii i praxi v oblasti praktické filozofie života i práci odborníků první linie „léčících beznaděj“ při práci s lidmi v krizi, a zejména lidmi ohroženými domácím násilím. Formulované závěry a doporučení jsou výsledkem vlastní dlouhodobé práce. Zhodnocení these lze považovat za dostačující. Z textu je patrný a nezpochybnitelný osobný prožitek, životní zkušenost a nesmírná zaujatost problematikou.

Výzkum je výsledkem vlastní dlouhodobé práce autorky v sociálním terénu. Disertační práce Mgr. Terezy Cimrmannové jednoznačně reprezentuje schopnost kriticky a tvořivě, odborně a vědecky pracovat.

Autorka splnila veškeré formální požadavky disertační práce.

Konstatuji, že autorka prokazuje v dostatečné míře schopnost užívat vědeckých metod, analyzovat a syntetizovat výsledky bádání z více souvisejících vědních oborů a aplikovat je do environmentální i sociální reality.

Konstatuji, že předložená práce splňuje požadované vědecké ukazatele a doporučuji ji k obhajobě před oborovou radou a posléze i k udělení hodnosti Ph.D.

V Praze dne 9.3.2010

Beáta Krahulcova